

ROSA
TORRES

La construcció d'un llenguatge

FRANCESC
MIRALLES

Col·lecció Vides d'Art — 2
Dirigida per Martí Domínguez

ROSA
TORRES

La construcció d'un llenguatge

FRANCESC
MIRALLES

institutió
alfons el magnànim
centre valencià
d'estudis i d'investigació

VALÈNCIA, 2022

© 2022, Francesc Miralles Bofarull

© 2022, d'aquesta edició:

Institució Alfons el Magnànim
Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació
Diputació de València
Corona, 36 — 46003 València
Tel.: +34 963 883 169
magnanim@dival.es
www.alfonselmagnanim.net

© 2022, de les imatges: Arxiu Rosa Torres,
Paco Alberola, Luis Pérez Mínguez, Vanessa Miralles,
Loreto Rodríguez, José Montes, Miquel Francés,
Adela Gato i Àngel Garrido

© Equipo Crónica - derechos del coautor Manolo Valdés,
VEGAP, Valencia, 2022

ISBN: 978-84-7822-931-4
Depòsit legal: V-1374-2022

Documentació: Olga Sauquet

Transcripció del text: Eulàlia Janer

Disseny i maquetació: Eugenio Simó

Fotografia de la portada:
Jardi (fragment), de Rosa Torres

Impressió: Gráficas Royanes

Papers utilitzats:
Cialux Blanco. Guarrocasas
Arena Natural Smooth de 140 grams Fedrigoni
Sirio Color Cashmere de 170 grams Fedrigoni

Tipus de lletra utilitzada:
Garamond Premier Pro

Qué hermoso sería
pedir lo que se quiera y poseerlo.
Pero qué bello es también
solo apetecerlo, rumiarlo, no tenerlo.
¡Es tan hermoso soñar!
¡Es tan bella la esperanza!

J. A. TOLEDO, 1959

Francesc Miralles i Rosa Torres a Tossa de Mar, 2007.

— I —

Cita a cegues

EL TELEGRAMA DEIA: «MIRALLES, DESPÚS-DEMÀ estigues a les deu del matí davant la clínica Pelostop de la Via Augusta huitanta stop Rosa». Una cosa tenia clara, que l'amiga Rosa no em citava per regalar-me ni una sessió de massatge ni un tiquet per depilar-me, però era incapaç d'imaginar-me el perquè de la cita. Tal com s'havia convingut, poc abans de les 10, del dia 25 de gener del 2013, vàrem coincidir a la vorera, davant de l'empresa d'estètica, la pintora Rosa Torres, el marit, Ángel Garrido, –just arribats de València– i jo. Després de saludar-nos, ella em va dir: «Passem dins, ja veuràs què passa».

Entrem, i la recepcionista, prou avisada, assenyala davall l'escala dient: «Veniu pels quadres, oi? Doncs estan allà». I veig, amb perplexitat, un ampli espai farcit de teles, d'innombrables teles de quadres, plegades, per ocupar el mínim espai possible. Innombrables vol dir innombrables: desenes, un centenar, dues-centes, més encara; impossible determinar-ne quantes... Estava perplex, desconcertat. Pregunto si en puc desplegar una i descobreixo un paisatge de la Rosa quasi tan precís i vistós com els que acostuma a fer. Llavors, un personatge que acaba d'entrar al vestíbul, Àlex Devís, que me'l presenten com a l'advocat de l'artista, m'explica que hi havien reunit el gruix de les obres que s'ha-

vien falsificat de la pintora. Atès el lloc i el moment, no hi vaig fer cap comentari, però la meva perplexitat, que lògicament havia augmentat, continuava creixent.

Quan vàrem sortir de Pelostop, asseguts en una sorollosa terrassa d'un petit bar situat entre la Via Augusta i l'avinguda del Príncep d'Astúries, la Rosa em posa al corrent de la situació: «A finals d'octubre del 2008, Àgueda, una amiga meua, em va telefonar per dir-me que em felicitava perquè veia de quina manera augmentava la meua popularitat, atès que aquell estiu, deia ella, havia rebut l'últim número de la revista *Mètode* de la Universitat de València, il·lustrat àmpliament per mi i que havia vist que establiments tan populars com els locals d'estètica Pelostop penjaven obres meves a les recepcions». I segueix l'artista: «És cert que vaig il·lustrar el número de *Mètode* dedicat al paisatge, però no em constava que de l'exposició que tenia en aquell moment a València, a la Galeria Rosalía Sender, on normalment expose, s'haguera venut cap obra de gran format».

I aquí es va iniciar una senzilla operació d'investigació. Pepa Catalá i Ángel Garrido, els galeristes de la pintora a València, van concloure, després d'analitzar-les directament, que aquelles obres de Pelostop, ara amuntegades davall d'una escala d'una clínica d'estètica de Barcelona, eren falses, eren plagis. D'antuvi, el responsable de l'establiment de València va jurar i jurar que es tractava d'obres autèntiques i que la pintora segurament no recordava haver-les fetes, però davant de la insinuació d'una possible demanda judicial va fer una confessió inesperada: explicà que aquelles obres les havia comprades el propietari de l'empresa a Santo Domingo, a un jove pintor, en el decurs d'un viatge a l'illa americana, però, atès que eren falses, es comprometia a despenjar-les i destruir-les.

«Passades unes setmanes –em diu la pintora– jo mateixa vaig comprovar que en el vestíbul d'aquell centre les meues obres ja no hi eren. El problema, doncs, s'havia tancat. Em vaig arribar a creure que un jove pintor desconegut de Santo Domingo havia copiat un parell d'obres meues i que un empresari valencià que passava per allà –Oh! Casualitat!– en un viatge de negocis a Amèrica les va veure, li van agradar i les va comprar. I en arribar a València les va penjar en un local d'un dels seus negocis.

»Bé, semblava tot acabat i oblidat fins que passats dos anys l'anècdota va tornar a prendre actualitat. Uns dies abans de la diada de Sant Jordi del 2010, el meu galerista de Barcelona em fa saber que havia vist quadres meus en una de les clíniques d'estètica que la cadena Pelostop té a la ciutat. La notícia em va provocar tot tipus de recels. Vaig consultar la pàgina web del centre, vaig consultar tota la informació que vaig trobar a la xarxa dels establiments de la cadena Pelostop a Espanya i en la majoria hi havia obres meues, siga plagis, còpies, interpretacions, variacions... Llavors vaig ser conscient de la dimensió de l'estafa. I el 10 de maig d'aquell 2010, aconsellada per Joaquin Palacios, el guàrdia civil que va resoldre l'assassinat d'Abel Martín, el company d'Eusebio Sempere i a qui acudeixen ara els artistes que tenen algun problema judicial, vaig presentar una denúncia per aquests fets al jutjat d'instrucció número 15 de Madrid».

És l'únic jutjat a Espanya especialitzat en patrimoni. Qualsevulla denúncia per la via penal sobre béns artístics, siguin del tipus que siguin, ha de passar per aquest jutjat de Madrid. Posar-la aquí és guanyar temps. Per presentar la denúncia s'havia comprovat que durant anys, a Santo Domingo, s'havien fet continuades compres de presumptes quadres de Rosa Torres efectuades pel mateix personatge espanyol, destinats a les clíniques Pelostop del territori nacional. O sigui, s'havia comprovat la

Quadres plagiats de Rosa Torres. Clínica Pelostop de Pamplona, 2010.

creació d'un veritable taller de falsificació de l'obra d'una artista concreta a Amèrica, així com el sistema d'introducció de les obres a Espanya. Set dies més tard de presentar la denúncia, el jutjat madrileny emetia una interlocutòria amb el text següent: «Procede acordar conforme prevé el art. 367.1º de la L.E.Cr., al entender que no existe infracción penal en los hechos denunciados, al tener un carácter fragmentario y ser un derecho de mínimos, puesto que no puede extenderse el sentido literal de las normas penales para hacer recabar en ellas supuestos no contemplados por la letra y el espíritu de la Ley. No puede ser tenido en cuenta la realidad física de un cuadro como documento para poder castigar la conducta que define el art. 395 en relación con el nº 2 del artículo 390, ambos del C. Penal. Se decreta el Sobreseimiento libre y el archivo de estas actuaciones...».

Us puc assegurar que jo ignoro què vol dir, en paràmetres jurídics, que el dret té caràcter fragmentari i què és un dret de mínims, però em desconcerta molt més l'afirmació categòrica que la realitat física d'un quadre –en aquest cas la realitat de vora tres-cents– no pot ser tinguda en compte com a prova. Tots sabem que fins i tot una burilla pot ser contemplada com un document essencial que ajudi a resoldre un assassinat, però ara he d'acceptar que tres-cents quadres no duen enlloc. Insisteixo: jo soc un ignorant dels temes jurídics.

Tanmateix, la interlocutòria d'aquest 17 de maig del 2010 disposà, com hem vist, el sobreseïment lliure i l'arxivament de les actuacions sobre el cas.

Aleshores sorgiren interlocutòries i recursos i resolucions que deu anys més tard, el 2020, van concloure amb el judici oral del cas.

Quadre plagiat de Rosa Torres. Clínica Pelostop de Madrid, 2010.

ELLA, ROSA TORRES, EM COMENTA: «Jo estava muntant l'exposició *Una mar de muntanyes*, a la Galeria Rosalía Sender de València, a finals d'octubre del 2008, i uns amics em diuen que han vist quadres meus, al vestíbul d'una franquícia de Pelostop. Aquella mateixa vesprada, hi vaig anar i quina va ser la meua sorpresa al veure que hi havia penjat un quadre que jo sabia que el tenia la Kutxa de Vitòria. Vaig quedar com paralizada; la primera sensació va ser d'angoixa al sentir-me com desprotegida. Eugenia Niño, la meua galerista, em va dir que podia sentir-me orgullosa, tan sols es falsifiquen els artistes de primera fila. Però jo sentia que m'havien robat allò meu més apreciat, el meu treball, la meua creació. Vaig tardar un any a posar la denúncia». •

FIG. 1
Luis Torres Pastor
Poble del Maestrat, 1980
Oli sobre llenç, 80 × 100 cm